

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU 2013.

Zagreb, veljača 2014.

SAŽETAK

25 FPS, Udruga za audio-vizualna istraživanja u 2013. godini ostvarila je određene ciljeve za razdoblje 2012. – 2016. i kao glavna postignuća izdvaja:

a) razvoj i organiziranje međunarodne filmske manifestacije: Udruga je u Zagrebu producirala deveto izdanje *Festivala 25 FPS* koji je kao međunarodna filmska manifestacija natjecateljskog karaktera posvećena prikazivanju i promociji umjetničkih i kratkih filmova te općenito podupiranju nekomercijalnih oblika kulture. Dvodnevno satelitsko događanje organizirano je u Art-kinu Croatia u Rijeci.

b) edukacijske aktivnosti: Udruga je otvorila infocentar i medijateku za kratki film *Kratka baza* koja obuhvaća filmove iz njezina devetogodišnjega djelovanja. Filmovi iz arhiva dostupni su za pregledavanje isključivo u nekomercijalne i kulturne svrhe studentima, istraživačima, kritičarima, kustosima, festivalskim programerima i drugoj zainteresiranoj javnosti. Udruga je također sudjelovala u radu Filmske škole Kino kluba Split te organizirala dvije filmske radionice.

c) jačanje vidljivosti i promocija kratkog filma: Udruga je tijekom godine aktivno promovirala domaći kratkometražni film te se uključila u njegovo predstavljanje na specijaliziranim međunarodnim događanjima i sajmovima. Povezivala s dionicima koji prikazuju i distribuiraju kratkometražnu filmsku produkciju, lobirala za veću cirkulaciju hrvatskih audiovizualnih djela u međunarodnom okruženju te otkupljivala filmove za prikazivanje na javnoj televiziji.

d) diverzifikacija resursa: Udruga je u 2013. godini korisnica institucionalne potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva te je ostvarila potporu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje po mjeri *Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa*.

Udruga 25 FPS u 2013. godini ima 12 članova, 2 stalno zaposlena, 1 zaposlenika uz mjere stručnog osposobljavanja za rad bez zasnivanja radnog odnosa, 26 vanjskih suradnika i 11 volontera.

a)
RAZVOJ I
ORGANIZIRANJE
MEĐUNARODNE
FILMSKE
MANIFESTACIJE
FESTIVAL 25 FPS
(DEVETO
IZDANJE)

Deveti Festival 25 FPS održao se od 26. do 29. rujna 2013. godine u zagrebačkom Studentskom centru te 30. rujna i 1. listopada u Art-kinu Croatia u Rijeci. Širenje programskog sadržaja na druge hrvatske kulturne centre organizacijsko je postignuće s ciljem širenja znanja i interesa za nekomercijalne oblike kulture. Festival čiji program prikazuje eksperimentalni, alternativni, nenarativni film i suvremene „proširene“ medijske koncepte, okupio oko 4.500 gledatelja u Zagrebu, 150 gledatelja u Rijeci (*procjena prema brojanju publike i glasačkim listićima*) i 41 festivalskoga gosta. 25 FPS i dalje je jedinstveni festival u regiji koji uspješno anticipira mlade filmaše i nove estetske smjerove kinematografije bez obzira na to kojim rodovima i vrstama unutar konvencionalne filmološke klasifikacije pripadaju.

Program:

- *natjecateljski program (7),*
- *žiri predstavlja (3),*
- *performansi proširenog filma (4),*
- *program hrvatskih suvremenih eksperimentalnih filmova (1),*
- *posebne projekcije u programima Kratka baza, Ode filmu, Kino 23 (12).*

Na festival u 2013. godini prijavljeno je 1.537 filmova, a prikazano 55 filmova, od čega 26 u natjecateljskom programu. Iako bi se dalo zaključiti da je prikazano »samo« 55 filmova, 2013. godina nipošto ne odskače od prethodnih festivalskih godina (kada bi se prikazalo i više od 100 filmova), ako se za kriterij uzme sveukupna festivalska minutaža, a ne broj filmova. Stoga je zamjetan trend u kvalitetnoj kratkometražnoj produkciji da se filmovi sve više protežu na trajanja između 23 i 60 minuta.

Uz nagrade međunarodnog žirija, žirija kritike, nagradu publike, prvi put se dodijelila *Nagrada Green DCP* – što je važna festivalska novost, a dodijeljuje se za najbolji hrvatski kratkometražni film kojemu se, u partnerstvu s tvrtkom Green DCP, omogućuje izrada DCP formata prema SMPTE standardima (*Society of Motion Picture and Television Engineers*) radi daljnje festivalske i kinodistribucije. Festival je time izravno počeo ulagati u distribuciju hrvatske nekonvencionalne kinematografije. Popis nagrada dostupan je u festivalskom arhivu na www.25fps.hr.

Programima *Žiri predstavlja*, *Ode filmu*, *Kino 23* festival se okreće ključnim djelima iz tradicije filmske avangarde, neovisnog i nekomercijalnog filma te općenito iznimnim radovima iz povijesti filmske umjetnosti. Stan Brakhage, Robert Nelson, Sergej Paradžanov, Bruce Baillie, William Greaves neki su od filmaša čiji se filmovi nisu prikazivali posljednjih 20 godina ili nikad u kinu te se u festivalski program uklapaju kroz tematske, programirane cjeline.

Festival 25 FPS ustrajan je u prikazivanju svih filmskih, video a od 2013. i digitalnih formata čime osvještava povijest i sadašnjost medija te ostaje jedini nacionalni festival koji se sustavno brine za edukaciju o filmu kao mediju i očuvanje kinoprikazivačkog standarda s naglaskom na projekcije rijetkih, vrijednih pa i arhivskih filmskih kopija. Time festival postaje »instant-kinoteka« zbog sadržaja koji prikazuje i načina na koji ga prikazuje, što se posebice odrazilo na novom festivalskom programu *Kratka baza*. Cilj programa je povezati zajednicu filmofila organizirajući učestale cikluse vrijednih i rijetkih filmova te potičući korištenje festivalskog arhiva za istraživanje, edukaciju i samostalni rad. Program *Kratka baza* još jedan je dokaz da je 25 FPS jedina prikazivačka lokacija koja može producirati i ponuditi primjerice dvostruku 16 mm projekciju (*Žileti*, r: Paul Sharits) ili povijesno relevantne dugometražne strukturalne filmove (*Zornova lema* r: Hollis Frampton; *Valna duljina* r: Michael Snow).

Novoimenovani hrvatski program *Refleksi* pokazao je visoku kvalitetu suvremenih hrvatskih kratkih filmova kojima je namjera bila eksperiment u naraciji, izvedbi ili kakvo drugo propitivanje konvencija. Općenito, važna festivalska novost je uvođenje *Nagrade Green DCP* za najbolji hrvatski kratkometražni film kojemu se, u partnerstvu s tvrtkom Green DCP, omogućuje izrada DCP formata prema SMPTE standardima.

Važnu programsku cjelinu čine glazbeno-filmske izvedbe uživo – performansi proširenog filma (*Expanded Cinema*). Ti produkcijski i tehnički iznimno zahtjevni nastupi na festival su uvedeni 2008. godine te su velik izazov organizatorima radi adekvatnog tehničkog opremanja te zbog nedostatka i nekompetentnosti ljudskih resursa za njihovu izvedbu. Četiri ovogodišnja performansa (*Split Second, RISC, Space Noise 3D i Shift*) bila su različita – od 3D-digitalno-filmskih do instrumentalno-filmskih izvedbi – i iznimno posjećena. Performansi opravdavaju sve napore organizatora da i dalje ambiciozno nastavi s tim programom, jer je mjerilo i uzor svim glazbeno-filmskim događanjima koji se sve češće pojavljuju na nacionalnoj kulturno-umjetničkoj sceni.

Medijski odjek festivala bio je primjeren uz priloge i gostovanja na Hrvatskoj televiziji (*HRT1, HRT2, HRT3*), dnevnim radijskim izvještajima (*Radio Student, Radio Sljeme*), kritikama u *Zarezu, Novom listu, Glasu Istre*. Zabilježeno je ukupno objava: 17 radijskih, 6 televizijskih, 18 u tiskanim medijima i 101 internetska objava; objavljeno je 13 oglasa – *bannera* na 7 internetskih portala, u tiskanim medijima (*Zarez*), te *newsletter* najave pretplatnika portala *havo.hr, shortfilm.de, expcinema.com, artkino.org, hi-beam.net*. S obzirom na postojeću zastupljenost kulture i filmske kritike u tiskanim i elektroničkim medijima organizatori su zadovoljni medijskom prisutnošću i vidljivošću. Festival 25 FPS održavao se paralelno s uspostavljanjem »jesenske sheme HRT-a« te je uspio iskoristiti prostor emisija koje su se na samom kraju rujna ipak počele emitirati.

Programe i događanja Festivala 25 FPS u 2013. godini podržali su Hrvatski audiovizualni centar, Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba, Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu–Kultura promjene, Ministarstvo kulture RH, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, Grad Rijeka, Francuski institut i Austrijski kulturni forum.

Partneri festivala bili su Art-kino Croatia, Green DCP, Kinoklub Zagreb, sponzori Rezolucija, DHL, Hotel Laguna, Presscut, Acer, Stella Croatica, Rakije Perković, Agropošta. Medijski pokrovitelji festivala bili su *T-portal, Filmonaut, Zarez, Büro 24/7, Vizkultura, Kulturpunkt, Moj film, Filmski.net, Queer.hr, H-Alter, Arteist* te Radio Student.

b)
EDUKACIJSKE
AKTIVNOSTI

Kratka baza – infocentar i medijateka za kratki film.

Filmski arhiv Udruge 25 FPS dostupan za istraživanje radi poticanja samostalnog rada i širenja audiovizualne kulture. U travnju 2013. godine zaposlila se stručna suradnica koja je popisivala i obrađivala filmske jedinice i pripremala bazu podataka. U rujnu 2013. godine tijekom Festivala 25 FPS promovirala se *Kratka baza* i njezino otvorenje u listopadu 2013. Pripreme su uključivale popisivanje filmova, klasificiranje prema predmetnim odrednicama, promotivnu prodaju korisničke kartice, evidenciju i kontinuiranu komunikaciju s korisnicima te evaluaciju. Do kraja prosinca 2013. registrirano je 49 korisnika, a *Kratka baza* brojila je 3959 filmova.

<http://25fps.hr/kratkabaza/>

Ciklusi predavanja u Kino klubu Split. Članica Udruge Sanja Grbin u sklopu Filmske škole Kina kluba Split održala je treći ciklus predavanja *Suvremene prakse u eksperimentalnom filmu i umjetničkom videu* (19. i 21. 11. 2013).

Organizacija dviju filmskih radionica.

23. – 26. rujna 2013. u suradnji s Klubvizijom SC, zagrebačkim laboratorijem za ručnu obradu filmske vrpce, organizirana je radionica crno-bijelog filma *Od negativa do pozitiva* s francuskim stručnjakom Stefanom Canapom (<http://www.l-abominable.org>).

3. – 5. prosinca 2013. u suradnji s Klubvizijom SC organizirana je radionica eksperimentalne animacije na crno-bijelom 16 mm filmu *Pokretanje medija* s britanskim stručnjakom Edwinom Mingardom (<http://www.no-w-here.org.uk>). Obje radionice polučile su izniman uspjeh i ostvarile cilj širenja interesa i rada s filmskim medijem.

<http://25fps.hr/educiramo.html>

c)
JAČANJE
VIDLJIVOSTI
I PROMOCIJA

Udruga je sudjelovala u organizaciji hrvatskog predstavljanja na 28. Sajmu kratkometražnog filma pri najvećem europskom festivalu za kratki film u Clermont-Ferrandu (3. 2. – 9. 2. 2013). U listopadu 2013. počele su intenzivne pripreme za nastup na 29. Sajmu kratkometražnog filma (izrada brošura i prikupljanje promidžbenih materijala). Članovi Udruge povezivali su se s dionicima koji promiču kratkometražnu filmsku produkciju i lobirali su za veću cirkulaciju hrvatskih audiovizualnih djela u međunarodnom okružju.

d)
DIVERZIFIKACIJA
RESURSA

Udruga je u 2013. godini korisnica institucionalne potpore Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva. Ova vrsta potpore omogućila je početak dugoročnijeg planiranja, organizacije i stabilizacije u Udruzi, a krajem 2013. Udruga je provela radionicu o mogućnostima samofinanciranja radi širenja izvora financiranja s obzirom na svoje usluge i proizvode u razdoblju 2014. – 2015.

**PREZENTACIJA,
PROMOCIJA
I SURADNJE
UDRUGE 25 FPS
S DOMAĆIM I
MEĐUNARODNIM
ORGANIZACIJAMA
I INSTITUCIJAMA**

Na 42. Međunarodnom filmskom festivalu u Rotterdamu (23. 1. – 2. 2. 2013) članica Udruge Marina Kožul na poziv festivalske direkcije priključila se savjetnicima rotterdamskog festivala za kratki, eksperimentalni i animirani film te festivalske strategije za Europu. Član Udruge Mario Kozina na istom je festivalu moderirao razgovore s autorima nakon projekcija kratkometražnih programa.

Članica Udruge Sanja Grbin na 5. Festivalu etnografskog filma u Rovinju predstavila je izbor filmskog programa zagrebačkog Festivala 25 FPS (27. travnja 2013).

U suradnji sa zagrebačkom Laubom – kućom za ljude i umjetnost organiziran je audio-vizualni performans američkog multimedijskog umjetnika Petera Burra (17. svibnja 2013).

Članica Udruge Sanja Grbin sudjelovala je u žiriju švicarskog Međunarodnog festivala eksperimentalnog filma i videa Videoex (Zurich, 24. 5. – 2. 6. 2013) te je predstavila izbor suvremene hrvatske eksperimentalnofilmske i video produkcije kroz dva programa.

Članica Udruge Marina Kožul sudjelovala je u žiriju njemačkog Međunarodnog festivala kratkog filma u Hamburgu (4. – 9. 6. 2013)

S Veleposlanstvom Republike Hrvatske u Stockholmu i mrežom EUNIC ostvareno je predstavljanje suvremene produkcije eksperimentalnog filma u kinu Sture u Stockholmu (5. 9. 2013).

Na 16. Festivalu slovenskoga filma u Portorožu članica Udruge sudjelovala je na okruglom stolu *Filmski festivali u regiji* (11. – 15. 9. 2013).

Satelitska događanja Festivala 25 FPS organizirana su u Rijeci (30. 9. i 1. 10.), zagrebačkom kinu Tuškanac (5. 10.) te Vukovaru (6. 12.).

Uz redovno prisustvovanje na europskim manifestacijama ključnim za međunarodnu kratkometražnu profesionalnu filmsku zajednicu, Udruga je informirala, lobirala i predlagala noviju hrvatsku produkciju svojim partnerima i suradnicima u inozemstvu.

POPIS DONATORA, PARTNERA I SPONZORA U 2013. GODINI

Donatori i pokrovitelji

- Grad Rijeka
- Gradski ured za kulturu, obrazovanje i šport Grada Zagreba
- Hrvatski audiovizualni centar
- Hrvatski zavod za zapošljavanje
- Ministarstvo kulture Republike Hrvatske
- Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
- Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu – Kultura promjene

Kulturni centri i veleposlanstva

- Francuski institut u Zagrebu
- Austrijski kulturni forum
- Veleposlanstvo RH u Švedskoj

Tvrtke i obrti

- Acer Eastern Europe
- Bonobostudio d.o.o.
- DHL d.o.o.
- Green DCP
- Hotel Laguna d.d.
- Marko G. d.o.o.
- MDM Perković
- OPG Švaić – Agropošta
- Presscut d.o.o.
- Rezolucija d.o.o.
- Stella Mediterranea d.o.o.
- Zbirka Filip Trade – Kuća Lauba

Udruge, institucije i ustanove u kulturi

- Art-kino Croatia
- Blank – filmski inkubator
- Etnografski muzej Istre
- Hrvatski filmski savez
- Hrvatska radiotelevizija
- Kino klub Split
- Kinoklub Zagreb
- Klubvizija SC
- Ružičkina kuća – Hrvatski dom Vukovar
- Ustanova Zagreb film

Filmski i novomedijski festivali

- Diagonale – Festival des österreichischen Films (Graz), Austrija
- Festival etnografskog filma (Rovinj), Hrvatska
- Festival International du Court Métrage Clermont-Ferrand, Francuska
- Festival slovenskoga filma (Portorož), Slovenija
- International Film Festival Rotterdam, Nizozemska
- Internationales Kurz Film Festival Hamburg, Njemačka
- Internationale Kurzfilmtage Oberhausen, Njemačka
- Videoex Internationales Experimentalfilm and Video Festival, Švicarska

Međunarodne udruge i institucije

- Kurzfilmagentur, Njemačka
- Sauve qui peut le court métrage, Francuska

Medijski pokrovitelji projekata

- Arteist
- Büro 247
- Filmonaut
- Filmski.net
- H-Alter
- Kulturpunkt
- Moj film
- Queer.hr
- Radio Student
- Tportal
- Vizkultura
- Zarez

O projektima i aktivnostima Udruge 25 FPS u 2013. godini zabilježeno je 149 radijskih i televizijskih priloga te objava u tiskanim medijima i na internetskim portalima. Ostvareno je 15 oglasa u tisku i internetu.

**Tportal.hr,
12. 9. 2013.**

OD NEGATIVA DO POZITIVA

Radionica crno-bijelog filma u SC- u

[Klubvizija, napredna radionica](#)

Udruga 25 FPS u suradnji s Klubvizijom SC, zagrebačkim laboratorijem za ručnu obradu filmske vrpce, organizira četverodnevnu radionicu od 23. do 26. rujna u Studentskom centru. Radionica je namijenjena naprednijim polaznicima i višegodišnjim članovima Klubvizije, a tema je korištenje ortokromatskog crno-bijelog filma u različitim fazama proizvodnje filma, od stavljanja vrpce u kameru Bolex, snimanja i razvijanja.

Autor: [tportal.hr](#)

Kultura promjene / Promo fotografije Kultura promjene (Foto)

Datum objave:
12.9.2013 12:32

Zadnja izmjena:
12.9.2013 15:55

Radit će se pod crvenim svjetlom što dopušta kontrolu kontrasta, a svakako potiče razmišljanje o temeljnim načelima filma kao što su eksponiranje srebrnih zrnaca i stvaranje slike na acetatnoj traci. Naglasak radionice bit će na dobivanju visokokontrastne slike. Voditelj je Stefano Canapa, iskusni član uzornog pariškog laboratorija **L'abominable**.

Stefano Canapa jedan je od osnivača torinskog filmskog laboratorija koji radi od 1998. i gdje je započeo proizvoditi svoje prve Super8-ice i 35-ice. Dolaskom u Pariz postaje član **Grupe ZUR - Zona Utopiquement Reconstituée**, čiji se članovi bave primijenjenim umjetnostima, kazalištem, glazbom i filmom. Diplomirao je povijest tehnike filma na Sveučilištu u Torinu, a u L'abominableu - laboratoriju za umjetnički film, jedna je od odgovornih osoba. U filmskoj karijeri pronašao je izraz i u performansima proširenog filma te filmskim instalacijama (**La Passione non Cambia, Appunti po un film d'amore, Petrolios Emmanuelom Lefrantom, Split Second s Christinom Abdelnour i Ryanom Kernoaom**). Suosnivač je prvoga filmskog laboratorija u Latinskoj Americi, **urugvajskog LIC - Laboratorio de investigacion cinematografica**, zajedno s **Yoanom Urruzolom**. Njegovi kratki filmovi redovno se uvrstavaju u programe festivala u Locarnu, Torinu te Cinema du Réel.

25FPS ■ GOSTOVANJE ZAGREBAČKOG FESTIVALA U RIJEČKOM ART KINU CROATIA

Sunčani životi jučer i danas

RIJEKA ■ Po završetku festivala 25 FPS u Zagrebu dio programa danas i sutra gostuje u Art-kino «Croatia». Na repertoaru će se naći dva dugometražna filma – nagrađivana meksička drama »Post Tenebras Lux« Carlosa Reygadasa i američki predstavnik cinema vérité »Symbiopsychotaxiplasm: Take One« Williama Greavesa – ali i dva kratkometražna seta filmova iz natjecateljskog i popratnog programa.

Juan i njegova urbana obitelj žive u jednom selu u Meksiku. Nitko od njih ne zna jesu li ta dva njihova svijeta – urbano i ruralno – komplementarni ili će prije ili kasnije eliminirati jedan drugog. Carlos Reygadas je, uz brojne druge nagrade, za »Post Tenebras Lux« nagrađen i na filmskom festivalu u Cannesu 2012. godine.

Dva programa

Nevidljivi komad cinema veritea Williama Greavesa iz 1968. (»Symbiopsychotaxiplasm: Take One«) promatra jednu audiciju u newyorškom Central Parku s tri zaličite filmske ekipe, pa se njegov metatekstualni prosek koji je inspirirao ranog Soderbergha,

može promatrati kao »dokumentarac koji dokumentira dokumentarac«.

Od 26 filmova natjecateljskog programa u Rijeci će biti prikazano 10 naslova te 2 uvodna rada izvan konkurencije. Prvi dio kratkometražnih filmova na repertoaru Art-kina je danas u 18 sati, dok je drugi dio na programu u utorak u 20 sati.

Film »Treća verzija imaginarnog« u režiji Benjamina Tivena prekopava po pretrpanim policama filмотеке Kenya Broadcasting Company u Nairobiju ne bi li jukstaponirao filmsko nekad (16mm traka) i sad (film u digitalnoj eri). Slični prosek koristi i tandem Thomas Savin & Lei Lei u filmu »Recycled«, samo što kenjijske filmske arhive

Treća verzija imaginarnog

zamjenjuju pekinški ilegalni deponiji na kojima autori tragaju za odbačenim negativima, da bi ih potom posložili, skenirali i »animirali« frenetičnom izmjenom, sondirajući konfuziju (post)komunističke Kine.

Profesionalci i amateri

Tu je i stilizirani komad »Sunčani život« u režiji belgijske glazbenice i multimedijalne umjetnice Meryll Hardt, koja podvlači paralele između prošlosti (crno bijeli footage) i sadašnjosti (kolor), postavljajući junakinju u retro interijere jednog modernističkog naselja u Marseilleu, sagrađenog ranih pedesetih.

I dok Hardt promatra te interijere u spoju modne fotografije i Emigholzova »Parabetona«, izvr-

Recycled

sni Tomislav Šoban (»Najmanji«) animira akvarij i makete zgrade koju je sam izradio, koristeći glas romanesknog pripovjedača koji

se izmjenjuje s glasom spikera znanstvene emisije koji objašnjava fizikalne osobine zvuka (obojica govore engleskim jezikom). S druge strane, Ana Hušman (»Razglednice«) snima rad s profesionalnim glumcima (Vrtilo, Indoš, Matula) i amaterima, a kao osnove za scenarij poslužile su joj razglednice poslane iz Amerike u Hrvatsku i priručnik za učenje hrvatskog kao stranog jezika. A srpski autor Dane Komljen (»Sitna ptica«) koristi eklektični spoj arhitekture Vojina Bakića, stihova Rastka Petrovića i pjesnika s Mariniquea Aimea Cesairea, te tekstove iz osnove marksističke sociologije, kopajući po memorabilijama iz očeva jučer, ne bi li pronašao dio te prošlosti u sadašnjosti.

Dragan RUBEŠA

ŽANROVSKJE MEDITACIJE

DEVETI 25FPS - INTERNACIONALNI FESTIVAL EKSPERIMENTALNOG FILMA I VIDEOA, ZAGREB, 26-29. RUJNA 2013.

PETRA BELC

Povijesne mijene i razvojni ciklusi europskog eksperimentalnog odnosno američkog avangardnog (underground) filma, gledano teorijsko-taksonomski, (od)juvijek su vezani uz dominantne probleme, trendove i preokupacije umjetničke tradicije svog vremena. Konstruktivizam i formalizam, kubizam i nadrealizam prelili su se u rani europski eksperimentalni film u onoj mjeri u kojoj je rani američki avangardni film obilježio post-romantizam i apstraktni ekspresionizam, i čiji su utjecaji ostali prisutni unutar svih žanrovskih i autorskih/stvarateljskih bifurkacija u okviru razvika alternativnog filma do danas; od autobiografskog i dnevnika/filma, preko strukturalnog filma i preispitivanja odnosa slike i teksta, apstraktnog odnosno grafičkog filma, psihodrame, pronađenih objekata, reinterpretacija, poetskog filma, i drugih. Unatoč činjenici da živimo u vremenu u kojemu prirodne i društvene znanosti s više ili manje uspjeha raščlanjuju, razjašnjavaju, raščaravaju, tipologiziraju i taksonomiziraju stvarnosti koja nas okružuje, eksperimentalni film i dalje stoji kao svojevrsan bastion magijskog šarma i misterija. Odnosno, kako kaže R. Bruce Elder u knjizi *Avant-garde film* (Graf i Scheunemann, 2007), "avangardna kinematografija (...) oslobađa dinamizam i dozvoljava filmskoj sposobnosti šarmiranja da dostigne svoj puni potencijal – da postane tajanstvena". Eksperimentalni/alternativni film dovoljno je izravan da (ne)upućenom gledatelju prenese svoju formalnu ili sadržajnu poruku, smisao ili namjeru, a opet dovoljno eluzivan da dopusti individualno povezivanje s prikazanim, da kroz pokretnu sliku lišenu bilo kakve (žanrovske) zadatosti, tom istom gledatelju dopusti potpuno prepuštanje i poniranje u svijet vlastitih preokupacija – bile one emocionalne, intelektualne, teorijske ili neke potpuno druge prirode.

APROPRIJACIJA, REINTERPRETACIJA I DOKUMENTARNA FIKCIJA Deveto izdanje festivala eksperimentalnog filma i videa, 25 FPS, moglo bi se promatrati kroz spomenuti dvojni okvir. S teorijske strane kao pastiš jednog takvog razvoja u kojemu bismo više ili manje uspješno mogli taksonomizirati prikazane filmove, jer se u njegovom ovogodišnjem natjecateljskom programu ponovno mogao vidjeti čitav raspon suvremenog nezavisnog filma sa svim varijacijama povijesnih utjecaja na njegov razvitak, kao i rekapitulirati (ili po prvi puta vidjeti) neke od klasika eksperimentalnog/avangardnog filma. S druge, one varljive i neuhvatljive strane individualnog prepuštanja užtku gledanja, iz ovog kolaža raznovrsnih medija i pristupa, različitih shvaćanja i doživljavanja svijeta, pluralnosti identiteta i hibridnosti žanra – kojima su se pridružila i nova gledateljska lica u, unatoč kiši i lošem vremenu, primjetno ispunjenoj kino-dvorani na gotovo svim projekcijama – moguće je izdvojiti i nekoliko zajedničkih stvarateljskih niti koje su obilježile cjelokupan natjecateljski program, a čije se kvalitete šarmiranja i začaravanja svijeta možda ipak mogu i nekako razrješiti.

Samu davni loopovi (Bill Morrison, SAD) i *Reciklirano* (Lei Lei, PRC i Thomas Sauvion, FR) koriste arhivske snimke

odnosno fotografije kako bi stvorili i re-kreirali nove ili već zaboravljene svjetove, dok je film *Ljepotica poput dana* (Dominique Gonzalez-Foerster i Tristan Bera, FR) reinterpretacija Buñuelove *Séverine*, nastala preradom i spajanjem dvaju filmskih izvornika, *Buñuelove Belle de Jour* i filma *Belle toujours* portugalskog redatelja Manoela de Oliveire. Toj liniji narativno-igrane forme, začinjenoj dozom dokumentarnosti, kroz koju pak tematiziraju veličanstvenu neuhvatljivost i (često bolnu i nerazjašnjivu) metafizičnost međuljudskih odnosa, priklonili su se francuska redateljica Julia Stern filmom *Frekvencija Lj*, u kojemu kroz rad znanstvenika i umjetnika Jacquesa Brodiera istražuje frekvencije na kojima vibriraju ljudska bića i svijet koji ih okružuje (*Lj* iz naslova označava ljubav), i hrvatski redatelj Tomislav Šoban svojim filmom *Najmanji*, u kojemu vještiti preplitanjem jezika znanosti i poetske naracije pomoću stop-animacije pripovijeda priču o neobičnim okolnostima nestanka jednog dječaka. U sličnom se području nalazi još jedna francuska redateljica, Meryl Harit, koja kroz narativnu dokumentarnu fikciju u filmu *Sunčani život* istražuje međuljudsku otuđenost (ne)izravno izazvanu urbanizacijom; konkretno, Le Corbusierovom utopijskom vizijom stanovanja odnosno prvom takvom stambenom zgradom, *Cité radieuse* (Sunčani grad), izgrađenom u Marseilleu. Neke od navedenih niti u određenoj se mjeri skladno preslikale i na ovogodišnje laureate, prateći pritom i ovu taksonomski-neuhvatljivu emocionalnu stvarateljsku liniju koja gledatelju omogućava prepuštanje magijskoj moći pokretne slike kakvu nudi alternativni film.

DOKUMENTARNI ESEJIZAM, DNEVNIČKI FILM I POETSKE MEDITACIJE Veliki međunarodni žiri kritičara ove su godine sačinjavali redom mladi, zagrebačkoj publici dobro poznati filmski umjetnici – britanska redateljica Beatrice Gibson, japanski redatelj Takashi Makino i španjolska redateljica Laida Lertxundi (koja režira dojmljive lirske minijature naglašene poetike kalifornijskog eksperimentalnog filma), a na njihovom su se pobjedničkom popisu našla (svega) četiri filma: *Tisuću sunaca*, Francuskinje Mati Diop (Gibson, Grand Prix; Lertxundi, Posebno priznanje); *DUBHOUSE: doživljaj u materijalu br. 52*, japanskih redatelja Keia Shichirua i Ryojia Suzakia (Makino, Grand Prix; Gibson, Posebno priznanje) te *Cvjetanje*, japanske redateljice Naoko Tasake (Lertxundi, Grand Prix) i *Izviđanje*, Austrijanca Johanna Lurfa (Makino, Posebno priznanje). *Tisuću sunaca* film je koji je već privukao pažnju kritike i publike diljem svijeta – osvojio je i Nagradu publike na ovogodišnjem 25 FPS-u – a nalazi se na razmeđu dokumentarne fikcije i filmskog eseja u kojemu redateljica istražuje vlastitu obiteljsku priču preplitanjem (trenutne) životne pozicije svog ujaka, poznatog senegalskog redatelja Djibrila Diopu Mambétyja, i njegovog (kulturnog) filma *Touki Bouki* iz 1973. godine, kojega neki nazivaju i senegalskim pandanom francuskog novog vala. Narativnost i medijska hibridnost karakteriziraju film *Cvjetanje*,

koji kombinacijom snimki, 3D animacije i intervencijama na 16-mm filmu pripovijeda (tragičnu) priču o medvedu koji je uslijed napada gladi pojeo vlastitu medvedju porodicu, dok je poetski i meditativan pristup prostoru u srži preostalih dvaju nagrađenih filmova. *DUBHOUSE: doživljaj u materijalu br. 52* poetska je meditacija nad međugigrom svjetla i tame u kontekstu arhitekture i interijera, u čijem se dvojakom središtu s jedne strane nalazi instalacija Busshitsu Shiko 51: DUBHOUSE, arhitekta Ryojia Suzakija postavljena u Muzeju moderne umjetnosti u Tokiju (2010.) i veliki potres koji je zadesio Japan u ožujku 2011. godine s druge. Novi film Johanna Lurfa, *Izviđanje*, petominutna je montažna sekvenca sastavljena od kadrova bivšeg vojnog područja u kalifornijskom rezervatu Morris, u kojima autor teleobjektivom i izuzetno sporim švenkovima nastoji distorzirati (uobičajenu gledateljevu) percepciju.

Ovogodišnji žiri kritičara (Velimir Grgić, Nino Kovačić i Stipe Radić) osim glavne nagrade, koja je pripala sjajnom dokumentarnom-dnevničkom eseju *Maska smrti iz Buffalo* Kanadana Mikea Hoolbooma, dodijelio je i dva posebna priznanja – dokumentarnom filmu *Autofokus* hrvatskog redatelja Borisa Poljaka, i strukturalnoj apstrakciji *Između pravilnosti i nepravilnosti*, japanskog redatelja Masahiroa Tsutanija. Snolike sekvence u Holboomovom filmu podertavaju snimku bolnog i pronicljivog razgovora koji je vodio s prijateljem, slikarom Stephenom Andrewsom, o ljubavi, životu i smrti (voljenih osoba) kroz vizuru posljedica AIDS-a, kao i borbi s virusom HIV-a koji im je obojici dijagnosticiran. Poljak je s druge strane dokumentirajući stacionarnom kamerom turiste koji obilaze zatvorenu crkvu sv. Nikole u Zatonu kraj Zadra ocrtao čitav niz nevjerojatno duhovitih (da ne kažemo – bizarnih) ljudskih začudnosti u čijem se središtu nalazi foto-aparat kao centralna turistička aktivnost, a budući da je film sniman teleobjektivom – kako ih turisti ne bi primijetili – treba istaknuti gotovo besprijekoran ton, koji je radio Martin Semenčić.

OD HAIKUA DO PSIHODRAME Osim 26 filmova iz natjecateljskog programa – odabranih između njih 1523, koliko ih je ove godine pristiglo na natječaj – ovogodišnji je festival prikazao još 29 filmova i četiri audiovizualna performansa, koji opisuju širok stvarateljski luk. Program Ode filmu pružio je publici priliku da na velikom platnu vidi klasike velikana američkog avangardnog filma – *All my life* Brucea Bailliea, *Dante Quartet* Stana Brakhagea i *Oh Dem Watermelons* Roberta Nelsona – dok su u

sklopu Kratke baze, novog festivalskog programa, prikazani kulturni strukturalni filmovi – *Razor Blades* Paula Sharitsa, prikazan na dvostrukoj 16-mm projekciji, *Wavelength* Michaela Snowa i *Zorn's Lemma* Hollisa Framptona. Ovaj novi festivalski program ujedno je poslužio i kao platforma za promociju istoimenog **infocentra i medijateke za kratki film** Udruge 25 FPS, smještene u njihovim prostorijama na Novoj Vesi 18, u kojemu je od sada moguće provoditi kvalitetno vrijeme u ugodnom druženju s njihovim filmskim, knjiškim i kataloškim arhivom. Što se programa proširenog filma tiče, svakako treba izdvojiti audio-vizualni performans *Space Noise 3D* Takashija Makina, u kojemu je autor spajanjem digitalnog i filmskog medija gledateljima pružio apstrakciju u kojoj je – uz opcionalnu upotrebu ND filtra za jedno oko koji stvara iluziju 3D efekta – bilo moguće uživati i u skladu s već spomenutim svijetom vlastitih preokupacija. Uz filmove Šobana i Poljaka, u samoj se konkurenciji od hrvatskih filmova našao i novi rad Ane Hulman, *Razglednice*, dok je zaseban program pod nazivom Refleksi 2013 izvan konkurencije okupio i prikazao šest domaćih eksperimentalnih filmova snimljenih u protekloj godini, pri čemu su sami filmovi tematski i stvarateljski bitno različiti (od filma naglašene strukture Vladislava Kneževića, preko filmskog haikua Ivana Ladislava Galeta i animacija Marka Tadića i Dalibora Barića, do psihodrame cirkularne strukture Ivana Ramijaka i Marka Škobalja) što je kvaliteta koja svakako veseli. Kino 23 ponovno je uokvirilo sam festival, koji je prvog dana u kontekstu ovog programa otvorena posljednjim filmom Carlosa Reygadasa *Postoje tame svjetlo*, poluautobiografski psihodrama o ljubavi i međuljudskim odnosima kroz vizuru muškarca, dok je *Boja Nara* Sergeja Paradjanova, s biografijom armen-skog pjesnika Sayat-Nove u svom središtu, zaključila ovogodišnje izdanje 25 FPS-a.

Iako je nezahvalno uopćavati zajedničke karakteristike filmova prikazanih u festivalskom programu, čini mi se da se – s obzirom na izdvojene žanrovske dominante i pitanje umjetničkih preokupacija određenog vremena s početka teksta – s pravom možemo upitati dominiraju li dokumentarnost, narativnost i esejizam poljem alternativnog filma. Neka od najintrigantnijih ostvarenja prikazana na ovogodišnjem 25 FPS-u (između ostaloga i potpuno nepravedno spomenuti film *Sitna ptica* jugoslavenskog redatelja Daneta Komljenca, kojemu smo nakanili u jednom od idućih brojeva posvetiti nešto više prostora) upravo su na taj način umotala meditacije i promišljanja o vlastitom identitetu i odnosu s Drugima. Griječim li pritom u vlastitim pretpostavkama, to može značiti samo jedno – potpuni uspjeh alternativnog/eksperimentalnog filma u svojoj misiji uzviđenja gledatelja u (ponovno) začaravanje svijeta. ■

Kulturpunkt.hr

VJEŠTI NAJAVE NATJEČAJI KULTUROSKOP POLITIKA PODCAST LINKOVI GALERIJE

U FOKUSU

PRETRAŽI

VJEŠTI Film

Kratka baza

Infocentar i medijateka za kratki film udruge 25 FPS obuhvaća arhiv radova i publikacija te kratkih filmova koje je udruga prikupila od početka bavljenja festivalskom produkcijom.

Pišete li diplomski rad iz filmske avangarde? Samostalno istražujete autora ili primjerice *found footage*? Trebate primjere za gledanje ili pak inspiraciju za vlastiti film? Možda samo želite gledati kratke rumunjske filmove? *Kratka baza* mjesto je za vas.

Kratka baza naziv je infocentra i medijateke za kratki film udruge 25 FPS. Obuhvaća arhiv radova i publikacija posvećenih uglavnom suvremenom eksperimentalnom filmu i videu, ali nisu isključeni kratki dokumentarni, igrani i animirani filmovi koje je udruga prikupila od 2005. godine i početka bavljenja festivalskom produkcijom.

Kratka baza nalazi se u radnim prostorima udruge u Novoj Vesi 18. Tu možete pronaći različite materijale za istraživanje i rad – više od 3000 jedinica - filmova, knjiga i kataloga, označenih prema ključnim riječima i filterima pretraživanja. Svi materijali namijenjeni su za korištenje isključivo u prostorima udruge. Pristup *Kratkoj bazi* omogućuje kupnja konsoničke kartice koja vrijedi godinu dana od datuma registracije. Promotivna cijena do kraja 2013. godine je 20 kuna. Uz korištenje arhiva kartica omogućuje popuste na udrugu ediciju *Kvadrati sekunde*, kataloge festivalskih izdanja te ulaz na filmske programe koje udruga organizira tijekom godine.

Arhiv se koristi isključivo uz prethodnu najavu i rezervaciju termina na adresu [elektroničke pošte](#). Većina filmova dostupna je na DVD-ima, a dio je pretraživi na vanjskim diskovima. Konsonicima je na raspolaganju lista filmova koja se pretražuje prema naslovu filma, autoru, zemlji produkcije, filmskom rodu, godini, formatu te ključnim riječima.

Izvor: 25 fps / Fotografija: Račeta Dražić

Objavljeno na: [18. 12. 2013.](#)

TAGOVI: 25FPS DOKUMENTARNA EKSPERIMENTALNI FILM ARHIVIRANJE KRATKA BAZA

Ulogirajte se ili registrirajte da biste dodali komentar

KOMENTARI

IZDVAJAMO ZADNU KOMU

KULTUROSKOP Kratka
Bili smo tako dobar izum

KULTUROSKOP Tekst
Trasirati budućnost

KULTUROSKOP Tekst
Okupirati Cvjetni

KULTUROSKOP Intervju
Usporediti se s najboljima

KULTUROSKOP Kratka
Nepoznati gradovi

KULTURPUNKT PODRŽAVA

NAJAVE Pričativa
Šest espekata osobnosti

NEČEDA NEZAVISNE KULTURE

Luka urbanog zvuka

O osječkoj kulturnoj sceni krajem devedesetih...

Proizvodnja kulture i sudjelovanje u njoj

Za Vukovar neizbježna Mirova grupa mladih Dunov od...

Novo generacije trebaju iznijeti svoju priču

O vječno mladom vinkovaškom i putujućem...

Malo kulinsko čudo

S Nikolinom Majstak razgovarati smo o djelovanju...

Od kolektiva do individualca

Ša Zoranom Ivančevićem i Zlatkom Podražkim...

PODCAST

Kratka baza
Infocentar i medijateka za kratki film udruge 25 FPS obuhvaća arhiv radova,...

FOTO GALERIJA

6/11

BOOKS.A.H.R.

H.A.L.T.E.R.O.R.G.

SEE.CULT.ORG

Decembar je svirepiji mesec

Mladi srpski pjesnik Bojan Savić Ostojić napiseo...

Decembar je svirepiji mesec

Mladi srpski pjesnik Bojan Savić Ostojić napiseo...

Svijet knjiga u 7 dana

Prošli tjedan proputovali smo od Aljaska do...

15-05-2013

Što je to audiovizualni performans?

Premda su prisutni na sceni već dugi niz godina, **performansi koji imaju za cilj promicanje novih medija i tehničkih dostignuća**, stvarajući pritom umjetnička djela, još uvijek čekaju neku teorijski detaljniju specifikaciju od samog naziva audiovizualni performans.

Jer, obratimo li pozornost na dvije riječi koje opisuju takav događaj, takav autorski izražaj shvatit ćemo tako da možemo govoriti o plesnoj ili dramskoj predstavi; štoviše, performansi zvijezda poput Beyonce također su audiovizualni, iako spektakli, ali opet performansi. Kako onda točno definirati performanse koji su tu ne samo da bi doprinijeli vizualnom spektaklu, već da bi prikazali i preispitali mogućnosti koje nude tehničke inovacije i autorski pristup? Za sada se i dalje u praksi koristi termin **audiovizualnog performansa**, a publika na njega često, možda upravo zbog korištenja termina „performans“, gleda skeptično, očekujući apstrakciju ili teatar apsurdna, umjesto da se prepusti trenutku i promatra ga kao i ostale audiovizualne performanse kojima je prisustvovala.

Krenuvši od ideje da je AV performans spoj više umjetnosti, koje tek interakcijom potiču na individualan kreativan razvoj, prikazujući pritom iznimno koordiniran program, japanska grupa **Enra** (enra.jp/index.html), čiji je osnivač **Nobuyuki Hanabusa** u svijetu poznat kao jedan od začetnika tzv. animacijskog plesa (animation dance), primjer je performansa u kojemu su do detalja isplanirani i ulgrani elementi glazbe/zvuka, pokreta i animacije.

No, ovaj projekt primjer je tek jednog u nizu različitih pristupa ovom konceptu. Domaćoj publici, koja prati festivalska zbivanja, poznat je višegodišnji angažman **festivala eksperimentalnog filma 25 FPS-a**, **Svjetskog festivala animiranog filma Animafesta Zagreb**, **Ilectricityja**, **odnedavno i Collaba**, na kojima su često gostovali umjetnici koji svojim radom uvelike doprinose razvoju koncepta audiovizualnog performansa. Posljednjih godina hrvatska publika, možda upravo zahvaljujući spomenutim festivalima, počinje razvijati interes i senzibilitet za AV performanse: uključuje se u interaktivne projekte, a broj događanja, koja nude ovakav sadržaj, raste.

**Vizkultura,
15. 5. 2013.**

Upravo **25 FPS**, u suradnji s Kućom za ljude i umjetnost Lauba, ovog petka, **17. svibnja**, dovodi američkog umjetnika **Petera Burra** koji će, s početkom u 21 sat, u ulozi voditelja, publiku provesti kroz imaginarni televizijski show iz budućnosti uživo, inspiriran kulturnim filmom **Andreja Tarkovskog „Stalker“** iz 1971. Show naziva **Special Effect** optičkim iluzijama i suptilnim humorom priziva sjećanja na estetiku osamdesetih godina prošlog stoljeća, ranu techno glazbu i medij koji je nekoć ostavljao dojam kredibiliteta.

[SPECIAL EFFECT](#) from [cartune xprez](#) on [Vimeo](#).

Mladi umjetnik iz Portlanda (SAD), koji je svoje radove predstavio i u Centru Pompidou u Parizu, Kraljevskom muzeju u Madridu te na međunarodnim filmskim festivalima u Rotterdamu, posjetit će Zagreb u sklopu svoje europske turneje.

Više o Peteru Burru možete pogledati na linku peterbur.org